Metodická poznámka. Před studiem další látky vždy doporučuji projít si předchozí definice a věty a oživit si je před dalším studiem. To jde pak **rychleji a snadněji.**

Dotaz. Proč zavádíme **soubor** vektorů a proč hovoříme o jeho lineární závislosti a nezávislosti?

Odpověď. Prvky množiny musí být vždy navzájem různé. Soubor se od množiny liší tím, že se v něm **mohou** prvky opakovat. Máme-li na vysvědčení samé jedničky, nemůžeme mluvit o *množině* známek na vysvědčení, ale o *souboru* známek. Uvažujeme-li matici, která má dva stejné řádky, nemůžeme mluvit o množině vektorů, které tvoří řádky této matice, ale o souboru vektorů. Jakmile se v souboru vektorů alespoň dva vektory opakují, je soubor lineárně závislý. Pokud jsou vektory souboru navzájem různé, jedná se o mno-žinu vektorů a její lineární závislost, resp. nezávislost je definována v 8.1.

Lineární závislost/nezávislost podmnožiny a nadmnožiny. Máme-li množinu *M*, která je lineárně závislá, je některý její vektor *v* lineární kombinací ostatních vektorů této množiny. Je-li *M* podmnožinou nějaké množiny *K*, je vektor *v* stále lineární kombinací ostatních vektorů množiny *M*, a tedy i vektorů množiny *K*, takže je *K* lineárně závislá. Jestliže je množina *L* podmnožinou množiny *M*, nemusí již být vektor *v* lineární kombinací ostatních vektorů množiny *L*, protože některý z vektorů původní lineární kombinace již v množině *L* nemusí být. Tedy:

> *Nadmnožina lineárně závislé množiny je lineárně závislá.*
>
> *Podmnožina lineárně závislé množiny může být závislá i nezávislá. Záleží na tom, jaké vektory ubereme*.
>
> Důsledkem je:
>
> *Podmnožina lineárně nezávislé množiny je lineárně nezávislá.*
>
> *Nadmnožina lineárně nezávislé množiny může být závislá i nezávislá. Záleží na tom, jaké vektory přidáme.*

Příklad 8.2(iii). Uvedené dva vektory jsou lineárně závislé jako vektory prostory C^3 nad tělesem *C*, neboť druhý je (1–i)-násobkem prvního. Prostor C^3 však můžeme chápat rovněž jako prostor nad tělesem reálných čísel *R*, skaláry jsou tedy nyní pouze reálná čísla. V tomto případě již není druhý vektor násobkem prvního – pro žádné reálné číslo *r* není $2 = r(1+2i)$. Poznámka. Představíme-li si komplexní čísla jako vektory (v tzv. Gaussově rovině), můžeme prostor C^3 nad R chápat jako prostor trojic vektorů, resp. šestic reálných čísel. Jedná se tedy o vektory

$$(1, 1, 0, 2, 0, -1) \quad \text{a} \quad (2, 0, 2, 2, -1, -1).$$

Ihned je vidět, že jeden není násobkem druhého.

Důkaz 8.3. Ekvivalence (i) ⇔ (ii) je jednoduchá, je třeba se trochu oprostit od symbolických zápisů a podívat se na podstatu věci.

Je-li některý vektor v lineární kombinací ostatních vektorů množiny M, napíšeme příslušnou lineární kombinaci a vektor v převedeme na druhou stranu. Tím získáme lineární kombinaci, která je rovna nulovému vektoru. Je netriviální, neboť u vektoru v je koeficient –1.

Jestliže naopak existuje netriviální kombinace vektorů množiny M, která je rovna nulovému vektoru, převedeme na druhou stranu některý násobek av vektoru v, kde a je nenulový koeficient. Nyní vynásobíme získanou rovnost skalárem a^{-1} a tím získáme vyjádření vektoru v jako lineární kombinaci ostatních vektorů množiny M.

Příklad 8.5(ii). Jestliže se jedná o vektory z prostoru nad tělesem T, které nemá charakteristiku 2, jsou lineárně nezávislé, jak se vypočetlo pomocí soustavy rovnic:

vyšlo $2a = 0$, tedy $a = 0$ a odtud $b = 0$, $c = 0$.

Pokud by však těleso T mělo charakteristiku 2 (např. Z_2), potom je $1 + 1 = 2 = 0$. Při řešení soustavy rovnic nám vyšlo $2a = 0$. Vzhledem k tomu, že $2 = 0$, neplyne odtud **vůbec nic** o skaláru a. V prostoru nad tělesem charakteristiky 2 je

$$(u+v) + (u+w) + (v+w) = 2u + 2v + 2w = o + o + o = o.$$

Máme zde tedy netriviální lineární kombinaci daných vektorů (koeficienty jsou rovny 1), která je rovna nulovému vektoru. Jsou tedy lineárně závislé.

Příklad 8.10(vii). Podle definice 8.9 je *báze* prostoru V charakterizována dvěma vlastnostmi. Je **lineárně nezávislá** a **generuje prostor *V***.

V příkladu je v prostoru T^N všech nekonečných posloupností prvků tělesa T uvažována množina vektorů

$$M = \{(1,0,0,\dots), (0,1,0,0,\dots), (0,0,1,0,\dots), \dots\}$$

Je nekonečná (spočetná), je zřejmě lineárně nezávislá. Není bází prostoru T^N, neboť není jeho množinou generátorů. Nekonečná posloupnost samých jedniček $(1,1,1,\dots)$ se totiž nedá vyjádřit lineární kombinací vektorů množiny M. Připomeňme, že lineární kombinace je **konečný** součet.

Množina M však je bází jakéhosi podprostoru prostoru T^N, který je utvořen všemi lineárními kombinacemi vektorů množiny M. Je to tedy prostor všech nekonečných posloupností prvků tělesa T, které mají **jen konečně mnoho nenulových složek**. Značíme jej někdy $\mathrm{K}(T^N)$.

Příklad 8.10(viii). Množina $M = \{1, x, x^2, x^3, x^4, \ldots\}$ je lineárně nezávislá množina vektorů v prostoru F všech reálných funkcí definovaných na celém reálném oboru. (Žádná z těchto funkcí není lineární kombinací ostatních.) Množina M generuje v prostoru F podprostor $R[x]$ všech polynomů s reálnými koeficienty, tj. funkcí

$$f(x) = a_0 + a_1 x + a_2 x^2 + a_3 x^3 + a_4 x^4 + \ldots + a_n x^n,$$

kde n je nějaké přirozené číslo (nebo nula).

Obecněji můžeme uvažovat množinu $M = \{1, x, x^2, x^3, x^4, \ldots\}$ jako bázi prostoru polynomů prostoru $T[x]$, kde T je libovolné těleso. I zde bychom mohli zavést prostor F všech funkcí definovaných na tělese T s funkčními hodnotami z tělesa T, tj. prostor všech zobrazení tělesa T do tělesa T.

Příklad 8.10(ix). Uvažujme prostor V všech reálných funkcí definovaných na intervalu (a, b). Množinou M nechť je množina všech funkcí na intervalu (a, b), které mají v jednom jediném bodě intervalu (a, b) hodnotu 1 a ve všech ostatních bodech hodnotu 0. [Je jich přesně tolik, kolik je reálných čísel v intervalu (a, b), tj. nespočetně mnoho.] Tyto funkce jsou lineárně nezávislé, žádná z nich totiž není lineární kombinací ostatních. Funkce množiny M generují (tj. všechny možné jejich lineární kombinace dávají) pouze takové funkce, které mají na intervalu (a, b) jen konečně mnoho nenulových hodnot. Těch je sice hodně, ale zdaleka to nejsou všechny funkce prostoru V. Množina M tedy není množinou generátorů, a tedy ani bází prostoru V.

31. 10. 2020